

Til Social- Bolig- og Ældreministeriet
p-handicap@sm.dk

København, den 25. marts 2024

Høringssvar vedr. ændring af lov om social service, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge, lov om opkrævning af underholdsbidrag og forskellige andre love (SM Id nr.: 831591)

Alzheimerforeningen takker for muligheden for at afgive høringssvar til ændring af lov om social service og magtanvendelsesreglerne. Vi anerkender behovet for at revidere magtanvendelsesreglerne og sikre, at reglerne er tidssvarende og forståelige for medarbejdere, ledere og borgere/netværk.

Vi er dog meget bekymrede over store dele af lovforslaget og de implikationer, det vil få for nogle af de mest sårbare mennesker i vores samfund. Vores høringssvar vil fokusere på konsekvenserne for mennesker med demens, men vores bekymringer vedrørende lovforslaget dækker hele regelsættets målgruppe.

Magtanvendelse fremmer ikke trivsel

En grundpræmis i arbejdet med mennesker med demens er, at grænseoverskridende og konfliktskabende adfærd er et udtryk for mistrivsel, og denne adfærd kan minimeres/forebygges gennem faglige indsatser og fokus på omgivelserne. Det er derfor bekymrende, at lovforslaget lægger op til at imødegå uhensigtsmæssig adfærd med øget magtanvendelse, fordi det vil være ødelæggende for det relationelle arbejde, for beboerens tillid til personalet og for den tryghed, beboerne skal føle i deres eget hjem. Sundhedsministeren og ældreministeren har sammen nedsat en National Alliance til nedbringelse af antipsykotisk medicin til mennesker med demens, hvor en lang række aktører er samlet om at finde de gode faglige og organisatoriske løsninger til at skabe trivsel og forebygge uhensigtsmæssig adfærd, mens dette lovforslag under en anden minister går i den stik modsatte retning.

Vi finder ydermere timingen for lovforslaget bekymrende i lyset af, at ældreministeren og den samlede regering har igangsat et stort reformarbejde med henblik på at styrke selvbestemmelsen for borgerne, sætte kommunerne fri fra bureaukrati og snævre rammer og skabe mere hjemlighed frem for institution på plejehjemmene. Retorikken og tankegangen i nærværende lovforslag går derimod imod en øget institutionalisering. Samtidig har der været en meget begrænset åbenhed og inddragelse af relevante aktører i udformningen af lovforslaget, hvilket er dybt bekymrende i lyset af, hvor indgribende foranstaltninger der foreslås.

Dokumentation skal skabe læring og udvikling

Dokumentation og registrering af magtanvendelse sker af hensyn til borgerens retssikkerhed og af hensyn til læring og udvikling hos personalet. Vi anerkender behovet for at sikre en smidig registreringspraksis, men mener, at det er afgørende for læring og udvikling, at indgreb i retten til selvbestemmelse fortsat registreres med henblik på læring og sikring af borgerens retssikkerhed. Hertil må det altid være ambitionen at arbejde hen i mod at undgå magtanvendelse via socialpædagogiske metoder og andre psykosociale indsatser. Derfor mener vi, ikke at der bør gives tidsubestemt tilladelse til magtanvendelse fx i hygiejnesituationer. Undtaget fra dette er bestemmelsen om stofseler, hvor vi er tilfredse med, at lovforslaget giver mulighed for en mere smidig anvendelse af stofseler som et hjælpemiddel til borgerne.

Man kan i stedet kigge på muligheden for at inkorporere registrering af magtanvendelse i eksisterende omsorgssystemer, hvormed registreringen vil blive lettet.

Oprettelse af det socialfaglige nævn

Vi anerkender i udgangspunktet intentionen om at oprette et socialfagligt nævn, der skal tage stilling til spørgsmål om magtanvendelse. Det er dog en meget snæver sammensætning, der lægges op til, og vi mener, at nævnet som minimum skal inkludere en repræsentant, der har viden og indsigt i demensfaglighed, og som kan repræsentere perspektivet for borgere med demens og deres pårørende. Alzheimerforeningen bidrager gerne til arbejdet. Herudover vil det være ønskværdigt, at nævnet består af flere medlemmer og derved flere perspektiver af hensyn til de meget komplekse problemstillinger, der vil skulle drøftes, fx ser vi gerne at Institut for Menneskerettigheder involveres i nævnet.

Vi foreslår, at opgaven vedrørende velfærdsteknologi bevares hos Rådet for velfærdsteknologi, der har kompetencerne til at vurdere teknologiens anvendelse og potentiale jf. høringsvar fra Rådet for Velfærdsteknologi.

Aflåsning af døre

Alzheimerforeningen finder det dybt problematisk, at lovforslaget giver mulighed for at låse beboere inde i deres egen bolig. Det er helt i modstrid med grundprincipperne i god demensomsorg og indelåsning vil kun bidrage til at øge mistrivsel for den pågældende borger, ligesom det vil være ødelæggende for personalets mulighed for at understøtte relationsarbejdet. Vi ønsker, at ministeriet fremlægger relevant forskning og dokumentation for, hvordan det påvirker mennesker med psykisk funktionsnedsættelse at være indespærret i egen bolig. Vi vurderer, at dette forslag er udtryk for et forældet menneskesyn og ignorerer den faglige indsats, der har været forsøgt implementeret på demensområdet gennem mange år fx i regi af demenshandlingsplanen og de demensfaglige håndbøger, som Sundhedsstyrelsen i forbindelse med demenshandlingsplanen har udarbejdet.

Aflåsning og sikring af døre til fælles opholdsrum samt servicearealer og fælleskøkkener

Også dette forslag er i stærk kontrast til de indsatser, der er sat i gang fx i regi af demenshandlingsplanen, hvor der er fokus på at inkludere mennesker med demens i fællesskabet og at tilpasse sin faglige indsats samt indrette omgivelserne på en måde, der sikrer, at den enkelte kan rumme fællesskabet og omvendt. Vi frygter, at låste døre vil medføre et højnet konfliktniveau og derved accelerere mistrivsel frem for at forebygge den gennem faglige indsatser.

Særlige døråbnere

Vi finder, at det vil være gavnligt for praksis og for mennesker med demens, at det bliver muligt at opsætte særlige døråbnere på låger mv., der omkranser plejehjemmet. Vi ser dog et behov for, at det bliver tydeliggjort, at formålet med særlige døråbnere er at forsinke beboeren i at forlade plejehjemmet for at undgå, at han eller hun kommer til skade og ikke at begrænse beboerens mulighed for at færdes frit.

Anvendelse af kamerakig

Kamerakig kan for nogle borgere være den mindst indgribende foranstaltning for at sikre vedkommendes trivsel. Det er samtidig et stort indgreb i retten til privatliv. Vi mener derfor, at der altid skal træffes en central afgørelse, og vi mener, at teknologiske løsninger, der anvender kamerateknologi, altid skal dokumenteres og registreres med henblik på at sikre det mindst mulige indgreb i retten til privatliv.

Optagelse i et bestemt botilbud uden samtykke ved væsentlig fare eller særligt truende eller chikanerende adfærd.

Når mennesker med demens udviser "chikanerende" adfærd, skal det ses som et udtryk for mistrivsel. En mistrivsel, der skal afhjælpes gennem faglige indsatser, relationer og tryghed. Vi finder det derfor bekymrende og i direkte modstrid med faglige principper, at lovforslaget lægger op til at udvide målgruppen for denne bestemmelse til at omhandle bl.a. mennesker med demens, da der på §108 tilbud ikke vil være den fornødne demensfaglige kompetence, og det vil være stærkt indgribende at flytte et menneske, der grundet sin hjernesygdom og deraf følgende kognitive funktionsnedsættelse i forvejen er i stærk mistrivsel. Vi mener i stedet, at der skal fokus på, hvordan borgeren kan blive i sine vante omgivelser gennem en stærk faglig indsats fra personalets side. Såfremt denne bestemmelse træder i kraft, mener vi, at det skal være en forudsætning for tilladelse, at plejehjemmet har afsøgt alle midler til at sikre borgerens trivsel i vante omgivelser, herunder at have gennemført et VISO-forløb.

Med venlig hilsen

Birgitte Vølund
Formand
Alzheimerforeningen

Mette Raun Fjordside
Direktør
Alzheimerforeningen